

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Humanitaar- ja sotsiaalinete õpetamine põhikoolis

Riho Timm
INGLISE KEELENDID 6. KLASSI ÕPILASTE SOTSIAALMEEDIASUHTLUSES
Bakalaureusetöö
Juhendaja: Evi Saluveer

Läbiv pealkiri: Inglise keelendid sotsiaalmeedia suhtluses

Tartu 2019

Resümee

Inglise keelendi 6. klassi õpilaste sotsiaalmeediasuhtluses.

Globaliseeruvale maailmale omane tihe suhtlus erinevate kultuuride vahel on kaasa toonud inglise keele mõjutused meie keeleroomile. Infotehnoloogia arengu ja interneti kiire leviku tõttu on inglise ja eesti keele olulisemaks lõimumiskohaks saanud erinevad sotsiaalmeediaplattformid. Selgitamaks välja, milliseid inglise keelest pärit sõnu ja internetisuhtlusele omaseid keelendeid õpilased kasutavad, uuriti ühe Harjumaa üldhariduskooli kaheteistkümne 6. klassiõpilase *Facebook Messengeri* vestlustekste. Selgus, et õpilaste vestlustekstides leidis kõige enam tsitaatsõnu ja inglise keele hääldusel või kirjapildil põhinevaid mugandusi, kuid leidis ka internetisuhtlusele omaseid keelendeid, nt akronüüme ja elideeritud häälikutega sõnu. Inglise keelendite kasutamine ei olnud aga nii rohke, kui oleks võinud eeldada.

Märksõnad: inglise keelendid, netikeel, õpilaste sotsiaalmeediasuhtlus

Abstract

Anglicisms in 6th Graders Social Media Conversations.

The close communication between different cultures, inherent to globalizing world, has led to influences of the English language on Estonian. Due to the development of technology and rapid spread of the Internet, various social media platforms have become the main source of integration of English and Estonian. To find out which English-language words and netspeak specific terms are used in students' social media conversations, Facebooks Messenger texts of 12 6th graders of one Harju County Basic school students were researched. The outcome showed that most of the students' conversation texts contained direct loans and adaptations based on English pronunciation or spelling, but netspeakspecific linguistic feature, such as acronyms and words with omitted phonemes were also found. However, the use of anglicisms was not as high as might have expected.

Key words: anglicism, netspeak, students' social media communication

Sisukord

Resümee	2
Abstract	2
Sissejuhatus	3
Laenamise ajalugu ja põhjused.....	5
Inglise keelendid.....	6
Netikeel (netspeak)	7
Netikeele erijooned.	9
Eesmärgid ja uurimisküsimused.....	11
Metoodika.....	11
Valim	11
Mõõtevahend ja protseduur	11
Tulemused	13
Arutelu.....	15
Töö kitsaskohad ja praktiline väärtus	18
Tänu sõnad	18
Autorsuse kinnitus.....	18
Kasutatud kirjandus.....	19
Lisa 1. Inglise keelendite esinemissagedused vestlustekstides	22

Sissejuhatus

Kaasaegse ühiskonna tunnuseks on tihe suhtlus teiste kultuuridega nii poliitika, majanduse kui ka kultuuri vallas. See teeb samaaegselt vältimatuks ja loomulikuks keele sõnavara ning grammatika muutumise, mille üheks aspektiks on sõnade laenamine (Pedaja, 2006). Laenamine on teistest keeltest uute keeleelementide võtmine. Laensõnad jagunevad kaudlaenudeks (vahenduskeele abil keelde tulnud sõnad) ja otselaenudeks, millest viimase arv näitab tugevat tõusutrendi, eriti just inglise keelest pärinevate sõnade ehk anglitsismide osas (Erelt, M., Erelt, T., & Ross, 2007). Viimaste kümnendite jooksul on enamus eesti keelde laenatud sõnadest anglitsismid (inglise keelendid), mis on tingitud inglise keele populaarsusest (Pedaja, 2006) ning selle tihedast kasutussagedusest üha globaliseeruvast maailmas (Hausenberg, 2009).

Põhjuseid, miks just inglise keelest sõnu laenatakse on veelgi: inglise keel domineerib tänapäeval olulistest eluvaldkondades nagu näiteks teaduses, meditsiinitehnoloogias, arvuti tarkvaras, muusika- ja filmitööstuses jpt (Erelt, M. et al., 2007; Oja, 2010). Samuti on mõned traditsiooniliseks peetud võõrkeeletunnused ja struktuurielemendid niivõrd levinud, et ei tekita enam võõrastust ja sulanduvad seda kiiremini keelde. Vähetähtis pole ka see, et inglise keel on eesti õppekeelega koolides populaarseim õpetatav võõrkeel (Haridus- ja Teadusministeerium, 2017). Kultuur ja keel on omavahel tugevalt põimunud ning Eesti lähenemine lääne kultuuriruumile on paratamatult kaasa toonud inglise keelendite massilise üle võtmise. Uute sõnade lisandumine on keele arengu loomulik ilming, kuid liigsed anglitsismid võivad ohtu seada keele kui rahvuse identiteedi väljendaja rolli (Hausenberg, 2009).

Inglise keelendite märgatav sissevool on toonud kaasa elava vaidluse keeleteadlaste ja avaliku elu tegelaste vahel, kes jagunevad antud küsimuses kahte leeri. Erinevad teadusajakirjad ja uuringud on vastandanud need kaks leeri, arutades inglise keele pealetungis ohtu nägevate inimeste tähelepanekute ja väljapakutud lahenduste üle ning tuues vastuargumente nende poolt, kes näevad anglitsismides väikest ohtu. Sallivama nägemuse esindajad arvavad, et lääne mõju eesti keele sõnavarale on marginaalne. Nad isegi viitavad sellele, et ingliskeelsete sõnade assimilatsioon eesti keelde võib olla rahvale kasulik. Lõppude lõpuks kohanevad võõrkeelsed vormid eesti keele fonoloogiaga ning osad väljendid aeguvad ning need jäetakse kasutusest välja (Liiv & Laasi, 2006).

Tiiu Erelt, kes on võidelnud eesti keele püsijäämise eest, on veendunud, et Eesti riigi keeleks peab jääma eesti keel. Euroopa Liitu jõudnuna ei tuleks eesti keelt vahetada „euroesti“ või isegi „euroanglia“ (lk.26) keele vastu. Võrreldes eesti keelt meie rahvuslikku identiteedi alusmüürina, väljendab Erelt hirmu, et ilma sellise toeta jääks me turvalise pinnata hõljuma

(Erelt 2000). Ta leiab, et keele püsijäämiseks peavad keeles sümbioosina koos töötama nii paigalseis kui muutumine, tuues näiteks lendu lastud noole paradoksi: ühelt poolt nool liigub sihtmärgi suunas, teisalt on see aga mingil kindlal ajahetkel justkui paigal (Erelt, 2000). Inglise keelendid jõuavad meieni peamiselt läbi Ameerika popkultuuri ja meedia ning nende pealetungis näevad paljud inimesed märkimisväärset ohtu mitte ainult eesti keelele, vaid ka Eesti rahva eksistentsile (Liiv & Laasi, 2006).

Inglise keelendeid eesti keeles on uuritud erinevatest aspektidest (Ehala & Tammemägi, 2012; Jõgi, 1971, 2014 (2. trükk); Kirjasto, 2015; Leemets, 2002). Teadaolevalt ei ole põhjalikumalt uuritud õpilaste inglise keelendite tundmist ja kasutamist. Kuna õpilased veedavad suure osa oma vabast ajast internetis (Statistikaamet, 2017), võib nende keel olla enim mõjutatud anglitsismidest. Uurimuse eesmärgiks on välja selgitada, mil määral ja milliseid inglise keelendeid kasutavad oma sotsiaalmeedia suhtluses 6. klassi õpilased. Uurimistulemused võiksid anda õpetajatele ülevaate õpilaste keelekasutusest ning aidata neil arendada nende keeleteadlikkust.

Laenamise ajalugu ja põhjused

Laenamine ehk keeleelementide ülevõtmine on harilik nähtus ning see toimub keelekontaktis olevate keelte vahel. McMahon'i (1999) järgi on laenamise põhiliseks motiiviks sõna puudumine sihtkeeles, mille tingib vajadus tähistada uut objekti, nähtust. Teiseks ajendiks on kontaktis olevate keelte staatus, mille korral toimub laenamine suurema kõnelejaarvuga keelest väiksema kõnelejaarvuga keelde (Hake & Scanlon, 1999). Laenamine toimub kõigil keeletasanditel (liited, sõnatüved, tarindid, sõnavara jne), kusjuures leksikaalsete üksuste siirdumine keelest keelde on kõige tavalisem (Erelt, Leemets, Mäearu, & Raadik, 2013). Eesti keel on palju laenanud kõigilt hõimudelt ja rahvastelt, kellega tal on olnud kokkupuuteid. Laenkeelendeid, mis pärinevad inglise keelest, nimetatakse ka anglitsismideks või amerikanismideks. Kaasajal ei nähta inglise keelt kui kauget võõrkeelt ning anglitsismid eesti keeles on täiesti harjumuspärased, puudutades pea igat eluvaldkonda (Kirjasto, 2015).

A. Jõgi hindab murrangulise inglise laenude tuleku algusajaks eesti keelde 19. sajandi 20ndatesse aastatesse, seoses O.W. Masingu "Maarahva nädalalehe" väljaandmisega. Järgneval ajaperioodil saab inglise keele mõjutused jagada kolme perioodi: 19. sajandi kahekümnendad kuni 20. sajandi kahekümnendad, esimese Eesti vabariigi aeg ja ENSV aeg (Jõgi, 2014). Seoses Nõukogude liidu lagunemisega 20. sajandi viimasel kümnendil on inglise keel saanud peamiseks laenude allikkeeleks ja mõjutajaks eesti keeles (Raadik & Leemets, 2012). Üheks inglise keelest laenamise põhjuseks on ka keelendite hea sobituvus eesti keele morfoloogilisse

süsteemi, kuna traditsioonilised võõrsõnatunnused näiteks g, b, d sõna alguses (nt disko, faks, fänn jt) on keeles niivõrd levinud, et ei tekita enam võõrastust (Hausenberg, 2009). Oluline on ka infoühiskonna teke ja massikommunikatsioon, mille tulemusena uued sõnad järjest kiiremini ja suuremates kogustes erinevate keelte ja kultuuride vahel segunevad. Näiteks on enamus muusika-, filmi-, informaatika-, tehnoloogia-, majandus-, moe-, ja slängisõnavarast pärit inglise keelest (Pedaja, 2006).

Uute sõnade tulekut võib sihtkeele aspektist vaadelda positiivse või negatiivseks – need on keeles kas rikkus või üleliigsus. Tihti võetakse (ebavajalikke) anglitsisme kasutusele ka selleks, et näidata oma haritust ja oskust keeli põimida. Viimaste alla kuuluvad ka nn moesõnad näiteks *selfie* (endast tehtud pilt, eesti keeles enekas), mida peetakse aga mööduvaks nähtuseks ning sellele eestikeelset vastet peale suruda mõttetuks (Kirjasto, 2015).

Sõnavara on keele kõige liikuvam ja muutlikum osa. Kui muutub ümbritsev tegelikkus, siis muutuvad ka sõnad, millega inimesed oma tegudest ja mõtetest räägivad. Samuti laenatakse sõnu koos nähtuste ja esemete endiga. Kokkuvõtvalt võib öelda, et sõnavara on oma ajastu peegel ja selle muutumist mõjutavad nii kultuur, välisilm kui ka suuline (raadio ja televisioon) ning kirjalik (Internet) meedia (Erelt. M. et al., 2007).

Inglise keelendid

Inglise keelest pärit laensõnu (edaspidi 'inglise keelendeid') võib jagada kahte suuremasse rühma: ühetähenduslikud ja mitmetähenduslikud sõnad. Ühetähenduslikke ehk monoseemilisi sõnu laenatakse üldiselt koos selle tähendusega. Näiteks sõnad *baarmen*, *brunch*, *parameedik*, *hamburger* ja *halloween* on sama tähendusega kui nende ingliskeelsed vasted (Raadik & Leemets, 2012). Mitmetähendusliku ehk polüseemilise sõna laenamisel selle tähendus üldjuhul kitseneb, kuna seda vajatakse tavaliselt vaid ühe konkreetse sõna või nähtuse kirjeldamiseks. Laensõna tähendus lähtekeelest võib olla peamine ehk ühetähenduslik näiteks *mopp* või *poster*, kuid võib olla ka teisene, näiteks eesti keeles sõna *loser* tähendab äput või hädavarest, samas lähtekeeles sõna *loser* otsetähendus on kaotaja (Erelt et al., 2013). Polüseemiliste sõnade hulka kuuluvad ka nn rahvusvahelised sõnad nt *happy hour*, *handsfree*, *superstaar* ja *disain*. Selliste sõnade kasutamine võib aga sageli olla ekslik, nt inglise keeles *control* võib tähendada nii juhtimist, reguleerimist kui ka kontrolli (Erelt. M. et al., 2007; Liiv & Laasi, 2006).

Samas ei ole polüseemiliste laenude tähenduse kitsenemine alati reeglilik. Olenevalt laenatava mõiste tähendusest võidakse juba varasemalt laenatud mitmetähenduslikule sõnale lähtekeelest uusi tähendusi juurde võtta või kasutada homonüüme. Näiteks sõna *topp* (ingl *top*) vanem tähendus oli merendusega seotud masti või tengi ülaosa, kuid uuemas tähenduses

tähistab see nabapluusi, tippu või paremikku. Sõna treiler (ingl *trailer*) kasutati varem peamiselt tähistamiseks raskeveohaagist, kaasajal on aga lisandunud filmi või saate reklaamiklipi tähendus (Raadik & Leemets, 2012).

Suure osa inglise keelenditest moodustavad **tsitaatlaenud** ehk teisest keelest üle võetavad sõnad või sõnaühendid, mis kirjutatakse täpselt sama kirja- ja kirjapildiga mis lähtekeeleski, jättes alles võõrtähed, võõrapärasuse ja lähtekeelele lähedase hääldusviisi. Eristamiseks tsitaatsõnu muudest eesti keele sõnadest kirjutatakse need harilikult kursiivkirjas nt *boutique*, *slogan*, *mainstream* jne (Erelt, 2007; Erelt, M. et al., 2007). Tsitaatlaenude alla kuuluvad ka päris-, koha- või kaubamärginimed, nt *barbi* (ingl *Barbie doll*), bermuudad (ingl *Bermuda shorts*), internet (ingl *Internet*), kokakoola (ingl *Coca-Cola*) jne. Samuti saab laenatud nimisõnadest tuletada verbe nt *Google*’i otsingumootorit kasutama ehk guugeldama või *Skype*’i kasutama ehk skaipima (Raadik & Leemets, 2012).

Omaette alaliigi moodustavad nn **pseudolaenud**. Pseudolaenude peamiseks probleemiks on see, et tihti asendatakse juba keeles olevad sõnad ebavajalike laenudega (Erelt, 2007). Üheks ilmekamaks näiteks pseudolaenudest on sõnaliide *-summer*. Inglise keeles tähendab *summer* eelkõige suve, Eestis on see sõna aga kasutusel mitmesuguste suviste ürituse märkimiseks nagu *Õllesummer*, *Parasummer* (langevarjurite suvelaager), mootorratturite *Motosummer* jt. Nendest üritustest on tekkinud ka omakorda tuletised *summerdaja* ja *summerdamine*, mis eesti keeles tegelikult vajalikud ei ole ja nende asemel saaks kasutada eestikeelset vastet (Raadik & Leemets, 2012).

Sama kehtib ka sõnade test ja testimise kohta. Eestikeelsed sõnad katse ja proov (katsetama, proovima) on ununemas ning asendumas tarbetute inglise keelenditega, näiteks „Hiina testib saare lähedal rakettrelvi“ (ehk katsetab), „müüja ei lubanud põsepuna testida“ (ehk järelle proovida) (Erelt, 2007).

Netikeel (netspeak)

Omaette rühma inglise keelenditest moodustavad internetisuhtluses kasutatavad sõnad ja väljendid ehk nn netikeel (*netspeak*). Tänu internetile on inimkonna ajaloo jooksul esmakordselt tekkinud situatsioon, kus iga sellele ligipääsu omav inimene saab tervele maailmale avaldada ükskõik mida, millal, või mis vormingus (Oja, 2010). Internetis kasutatakse kõnepruuki, mis on algselt David Crystali (2001) poolt defineeritud kui kirjutatud keel (*written speech*), on omapärane süntees suulisest ja kirjalikust kõnest. Kasutatakse ka teisi ingliskeelseid termineid nt *Netlish*, *Weblish*, *Internet language*, *cyberspeak*, *electronic discourse*, *computer-mediated communication* jt (Hadžiahmetoviü-Jurida, 2007). Kuna

internetisuhtluses inimesed kirjutavad viisil nagu nad reaalses elus räägiksid, siis iseloomustab internetikeelt loobumine elementidest, millel pole teksti tähenduse mõistmise seisukohalt erilist tähtsust. Trükitud kujul esitatakse vaid mõtte tuum ja seegi lühendatud kujul. Sellisel viisil tekib väga lakooniline, lausefragmentidest koosnev tekst. Lugejani jõuab kirjutis, mida ei ole parandatud, ning selles esineb kiirustamisest tekkinud trükivigu. Suulisele tekstile omaselt toimub hinnangu andmine ja teksti parandamine tavaliselt alles pärast teate edastamist. Parandatakse üksnes selliseid kirjavigu, mis on tekstist arusaamiseks vältimatud. Juhul, kui üks suhtlejatest märkab enne oma teksti saatmist teadet, mis muudab tema teksti mõttetuks, jätab ta selle võimalusel edastamata või parandab seda tagantjärele (Crystal, 2001).

Netikeel levis 1990ndate aastate lõpul Suurbritannias ja Skandinaavias seoses SMSide saatmise tormilise kasvuga (Kukk, 2001). Suurbritannias saadeti 2001. aastal 12,2 miljardit tekstisõnumit, 2004. aastaks see arv kahekordistus. Kogu maailmas saadetud tekstisõnumite arv ületas 2005. aastal triljoni piiri ning edasine prognoos näitas vaid selle arvu kasvu (Crystal, 2008). Tekstisõnumite kompaktsuse ja lühiduse tingis nii sõnumi trükkimiseks kuluva aja kokkuhoidmine (iga numbriklahvi all 3-4 tähemärki) kui ka sõnumite piiratud maht (160 tähemärk) (Kukk, 2001).

Eriti juurdunud netikeeles on väljendid, mida kasutatakse erinevates suhtlusolukordades väljendamaks heakskiitu ja halvaksapanu; väljendid, mis on suunatud kaaslaste ja sündmuste karakteriseerimiseks ning väljendid, mis kirjeldavad noorukite tegemisi ning käimisi (Hennoste, 2013). Ehk siis ühelt poolt kuuluvad siia tavasuhtluse vahendid ja võtted, mille netisuhtlus on muutnud populaarseks ja mis leiavad seal eriti laia kasutust (nt akronüümid ja muud lühendused). Lisaks on netikeeles suulise keele ja suulise dialoogi jooned, mis on üle kantud kirjalikku suhtlusesse (Crystal, 2001). Anni Oja (2010) on internetisuhtluse kategoriseerinud viide rühma: üldmeedia (interaktiivsed uudisteportaalid, ajakirjandus jt), personaalmeedia (blogid, päevikud jt), otsesuhtlus (jutuotad, *Skype*, mängukeskkonnad jt), grupisuhtlus (foorumid, teemaportaalid jt) ja veebipõhised suhtlusvõrgustikud (*Facebook*, *Twitter* jt). Kaasajal on aga piirid erinevate internetisuhtluse kategooriate vahel hägustunud, kuna veebisaidid üritavad küllastajate arvu suurendamiseks erinevaid võimalusi pöimida (nt uudiseseportaali lugejal on võimalik uudiseid kommenteerida, kasutajaprofiile koostada jne). Netikeelt leidub kõige enam ja kõige järjekindlamalt argises spontaanses netidialoogis (nt *Facebookis*, *online*-mängudes, blogides jms), aga ka lühisõnumite saatmisel (ingl *texting*) (Crystal, 2001).

Internetisuhtlust mõjutavaid tegureid on mitmeid: (a)sünkroonsus, anonüümsuse määr, tehnilised võimalused, suhtlejate roll ning osapoolte sotsiaalne taust ning üldine

suhtlemisvõimekus. Asünkroonset suhtlust iseloomustab teadete lugemise ja nendele vastamise erinev aeg nt e-post, foorumid. Sellisel juhul on teksti kirjutamiseks rohkem aega ning see sarnaneb rohkem kirjakeelele. Sellele vastandub sünkroonne suhtlus nt *Skype's* või *Facebook Messenger*´is, kus vestlejad vastavad vahetult pärast sõnumi lugemist, mistõttu pannakse rõhku pigem kirjutamise kiirusele kui selle kvaliteedile, tulemuseks ohtralt lühendeid, kõnekeelseid väljendeid ning kirjavigu (Crystal, 2001; Hadžiahmetoviü-Jurida, 2007; Oja, 2010).

Oluliseks teguriks on ka anonüümsuse määr, mis mõjutab suhtleja avatust ning kirjastiili: mida anonüümsem ollakse, seda vähem kasutatakse ametlikku kirjastiili (st ollakse kriitilisemad, kasutatakse sõimu jne). Ametliku stiili mittekasutamise tingib ka vastamise kiirus ja sageli piiratud tähemärkide kasutusvõimalus. Tehniliste võimaluste aspektist on olulisemaks erinevad seadmed, millega suhtlus toimub. Erinevalt arvutist või sülearvutist puudub nutitelefonil klaviatuur, mis soosib lühendite, akronüümide jm kasutamist (Oja, 2010). Eelnevast tulenevalt on netikeelel mitmeid lingvistilisi erijooni.

Netikeele erijooned. Netikeele näol on tegu pidevalt ja kiiresti muutuva keelevariandiga, mis omandatakse reaalse keelekasutuse käigus (Hake & Scanlon, 1999). Internet on suhtluskanal, mis iseseisvalt keelt ei muuda, kuid ometi selles kasutatav keel muundub: internetti sisestatakse normaalne inimkeel ja sealt tuleb välja netikeel. Suhtluskeele valivad suhtlejad vastavalt situatsioonile, mis kohandub vastavalt suhtluskeskkonna tehnilistele võimalustele ja piirangutele (Oja 2010). Teisisõnu on netikeel keelevariantide perekond, mida kasutatakse internetisuhtluses ja mis varieerub vastavalt kasutajatele ja suhtlusolukordadele.

Netikeelel on leitud mitmeid erijooni. Seda iseloomustab lühendite paljus (nt akronüümid, tähthomofoonid jt lühendid), ortograafia lihtsustamine (nt suurtähtede ja kirjavahemärkide ära jätmine, tähtede asendamine numbriga), onomatopoeetiline kirjutusviis (helide jäljendamine), emotsioonide väljendamine häälikuliselt (nt naer, viha, rõõm jm), mis on enamasti seotud vajadusega vähendada kirjutamiseks kuluvat aega, eriti reaalaajas suhtlemisel (Baron & Rich, 2011). Rohkelt leidub ka erinevad ees- ja järelliited. Interneti levikuga on laia kasutuspinna leidnud eesliide e-, nt *e-voting* (e- valimised), *e-book* (e-raamat), *e-government* (e-valitsus) (Hadžiahmetoviü-Jurida, 2007).

Ka sellised lühendid ja sümbolid (nt @, &), mis olid algselt kommertskasutuseks mõeldud, on aja jooksul muutunud netikeeles äärmiselt populaarseks ning omandanud lisaks algupärasele ka teise tähenduse. Lisaks sellele pole ükski sõnum korduv, mis tähendab, et erinevad sõnumi saatjad kasutavad erinevaid väljendeid. Kuigi mõned üksikud lühendid on laialdaselt kasutatavad ja universaalsed (nt *txt*, *msg*), siis enamus neist seda pole. (Crystal,

2008). Levinud on läbiv väiketähtede (*lower-case letters*) kasutamine, ka nimede või nimetuste puhul. Suuri tähti (*upper-case letters*) kasutatakse pigem mingi emotsiooni või mõtte rõhutamise eesmärgil (Hadžiahmetoviü-Jurida, 2007).

Levinuimaks internetikeelenditeks (internetis kasutatav sõnavara) on esitähete järjestamise meetodil (akronüümid) saadud sõnad (Crystal, 2008; Hadžiahmetoviü-Jurida, 2007; Tagliamonte, 2016). Mitmesõnalisi väljendeid lühendatakse tihti aja kokkuhoiu tarbeks või kasutatakse väljendi esitähete järjestamise meetodit nt PCM – *please call me*, LOL – *laugh out loud* või BTDT – *been there, done that*, L8R – *later*, BRB – *be right back*. Sageli esineb ka teatud häälikute ärajätmist sõnades ning aja kokkuhoiu või tehnilistel põhjustel vigaselt kirjutatud sõnu. Samuti on interneti keelenditele omane sõnas teatud häälikuühendite ära jätmine. Peamiselt elideeritakse täishäälikuid nt *hart – heart*, *insted – instead* või *aftr – after*, kuid on ka sõnu, kus jäetakse ära kaashäälikuid või nii täis- ja kaashäälikuid nt *rite – write* ja *msg – message* (Crystal, 2001).

Tiit Hennoste (2013) kohaselt on Eesti netikeelt uuritud väga vähe ning põhjuseks toob ta erinevaid tegureid. Esiteks on netikeel ajas ja kohas kiiresti muutuv, seega aastatetagused uuringud-järeldused ei pruugi ajakohased olla. Teiseks toob Hennoste välja, et avaliku keelematerjali hulk internetis on määratu ja heterogeenne, seega representatiivse materjali selekteerimine ei ole lihtne. Kõige olulisema asjaoluna toob ta välja selle, et internetisuhtlus on privaatne, mille puhul tulevad arvesse mitmed piirangud (nt andmete muutmine, mis võiksid kõneleja reeta jms).

Eesmärgid ja uurimisküsimused

Tänapäeval on üha aktuaalsemaks muutunud diskussioonid eesti keele püsijäämisest ning inglise keele pealetungist keelde. Eriti on see märgatav noorte suhtluses, kuna nad kasutavad rohkelt veebipõhiseid rakendusi, kus valdavalt kasutatakse omavahelises suhtluses internetikeele tunnustega sõnavara (Crystal, 2008). Käesolevas bakalaureusetöös uuritakse spontaanse kõne – *Facebook Messengeri* – vestlustekste. Uurimuse eesmärgiks on välja selgitada, mil määral ja milliseid inglise keelendeid kasutavad oma sotsiaalmeedia suhtluses 6. klassi õpilased. Eesmärgist lähtuvalt püstitati järgnevad uurimisküsimused:

- 1) Milliseid inglise keelest pärit sõnu (tsitaatsõnad, inglise keele kirja- või hääldusel põhinevad mugandused (pseudolaenud) esineb 6. klassi õpilaste sotsiaalmeedia suhtluses?
- 2) Milliseid tüüpilisi internetikeelendeid (akronüümid, elideeritud häälikuühendiga ingliskeelsed sõnad ja muud (nt ortograafilised lihtsustused, nimed jm.) esineb 6. klassi õpilaste sotsiaalmeedia suhtluses?

Metoodika

Valim

Valimiks oli ühe Harjumaa üldhariduskooli 12 kuuenda klassi õpilase *Facebook Messengeri* vestlused nädala aja jooksul. Valimi koostamise puhul lähtuti kättesaadavuse ning uuritavate koostöövalmiduse põhimõttest (mugavusvalim). Uurimuses osales neli tüdrukut ja kaheksa poissi vanuses 12-13. Uurimuses osalemine oli vabatahtlik. Nõusolek uurimuses osalemiseks saadi nii lapsevanematelt (elektrooniliselt), õpilastelt kui ka vestluse teiseks pooleks olevatelt klassikaaslastelt. Kattuvad vestlused eemaldati valimist. Anonüümsuse tagamiseks eemaldati vestlustelt kasutajanimed.

Mõõtevahend ja protseduur

Eelnevalt viidi läbi pilootuuring kahe kuuenda klassi õpilase *Facebook Messengeri* kahe päeva jooksul peetud vestlusest. Tuginedes teemakohastele allikatele grupeeriti uuringus kogutud andmed kahte inglise keelendeid koondavasse gruppi.

- 1) Inglise keelest pärit sõnad: tsitaatsõnad (inglisekeelsed sõnad eestikeelse teksti sees, kirja pilt on identne ingliskeelse sõna või väljendiga, nt *tax free*) ja inglise keele kirja pildil või hääldusel põhinevad mugandused eesti keeles, nt *oki*.
- 2) Tüüpilised internetikeelendid: ingliskeelsed akronüümid (sõnade algustähtedest moodustatud ning sõnana häälduv nimetus, nt *rip*), elideeritud häälikuühenditega ingliskeelsed sõnad, nt *sry* ja muud (nt ortograafilised lihtsustused, nt *thats*, nimed jne).

Sarnase tähenduse, kuid erineva kirja pildiga sõnad (nt *wuut* ja *whaaaaattt*; *thx* ja *tnx*) loeti eraldi sõnadeks. Andmete töötamiseks kasutati andmetöötlusprogrammi LIX (rootsi k *läsbarhetsindex*). LIX on Rootsis 1960. aastal haridusuurija Carl-Hugo Björnssoni poolt välja töötatud valem. LIX meetod ehk loetavusindeks annab aimu teksti raskusastmest, kuid võimaldab tekstis esile tõsta sõnade sageduse, mille alusel on võimalik valimiks olevaid tekste analüüsida (LIX *räknare*). Antud töös kasutati vaid LIX meetodi võimalust sõnade sageduse määramiseks. Saadud tulemused koondati Microsoft Excelisse, kus nad jaotati kahte gruppi vastavalt eespool toodud kontrollnimekirjale.

Uurimuse reliaabluse suurendamiseks loeti kahe õpilase algtekstid pärast andmete grupeerimist ka teise uurija poolt üle ning saadud tulemusi võrreldi algsete tulemustega. Marginaalse erinevusega antud tulemused kattusid.

Tulemused

Uuritud 12 õpilase nädal aega väldanud vestlustekstid koosnesid kokku 8091 sõnast. Nendest inglise keelenditeks loeti 462 sõna, mis on 5,7% sõnade koguarvust. See moodustab keskmiselt 39 inglise keelendit nädalas õpilase kohta. Ilmnes, et õpilaste vestlustes esines näiteid kõigist eespooltoodud keelendite rühmadest. Kõige enam kasutati tsitaatsõnu: 321 sõna (70,4%), järgnesid inglise keele kirja­pildil või hääldusel põhinevaid mugandused eesti keeles 78 sõna (17%), elideeritud häälikuühenditega sõnu oli 25 (5,4%) ja akronüüme 23 (4,9%). Kõige vähem esines muid inglise keelendeid (nt ortograafilised lihtsustused, nimed jne) 15 sõna (3,2%).

Esimese uurimisküsimusega sooviti teada saada milliseid inglise keelest pärit sõnu (tsitaatsõnad, inglise keele kirja­pildil või hääldusel põhinevad mugandused) vestlustekstides esines. Kõige enam esines **tsitaatsõnu** (321). Enimkasutatavaks tsitaatsõnaks oli *ok* (16 korda), *okay* (11 korda), *for* (6 korda), *why* ja *sorry* (4 korda). Näiteks...*siis ok aga kui mujal siis on 0 punkti...; ...ha ha ha ha ha ok xd...; ...okay kuidas teil läks...; ...sorry for that...; ...ss oli küll et why...*

Rohkesti esines vestlustes ka ebaviisakat inglise keelendit *fucking* (6 korda) ja *fuck* (5 korda), näiteks, *...what the fuck...; ...Fucking sõi selle ära....*

Üksikult esinenud sõnade seas oli nii tegusõnu, nt *exchange, repair, remove, defeat, delete, throw, trust, try, play, wears* omadussõnu, nt *sad, latest, short, hot, free, better, fake, edgy*; asesõnu, nt *you, my, myself, yourself, it, they, everyone*; kui ka nimisõnu, nt *keyboard, knife, gun, joke, apple, wife, stuff, teacher, vlog, money, wall, friend, refund, celebrity*. Näiteks, *...who wears lühkasid...; mdea mul refund on pandud tagasi maksma...; ütle mulle inka lehelt Eesti keeles sõnu ja ma kirjutan siia eesti keeles kuulsus celebrity....* Esines ka sõnu, mida õpilased tavavestluse käigus tõenäoliselt ei kasuta, kuid mis olid tingitud õpilaste inglise keele tunni kodutööst näiteks *faithfully, greengrocer, customer*.

Inglise keele kirja­pildil või hääldusel põhinevad mugandusi oli tekstides 78. Enimkasutatavaks inglise keele kirja­pildil või hääldusel põhinev mugandus eesti keeles oli tervituse või vestluse alustamisega seotud sõna. Tervitust *hei* kasutati 7 korda, nt:*...hei tule proovi ma teen maitsvat popkorrrrrni...; sup* (4 korda), nt:*... Sup kle me jaanise...;* ja erinevaid variatsioone ingliskeelsest mitteformaalset tervitusest *yo*, nt *jouks, jouuu, jouki, jou*. Kasutati ka sõna *thanks* erinevaid variatsioone, nt *...Okeii Thx...;...Tnx...* Vestluses esines korduvalt erinevates variatsioonides sõna *what*, nt *wuut, whaaaaattt, waat ja watttt*. Sõna *what* kirja­pilt

olenes suuresti sellest, millises situatsioonis seda väljendit kasutati või millist kõnekeelele omast emotsiooni sellega edasi taheti anda.

Omaette grupi moodustasid erinevad verbivormid, näiteks *googelda* (*Kuidas insta kontot kustutada...googelda...*), *rushisin* (*rushisin hullult klassist välja...*), *unblokkis* (*okei ta unblokkis...*), *blockin* (*Helistan ühe korra veel siis ma blockin su ära...*), *detectimine* (*probleemide detectimine appi aa...*), *pitchima* (*naah pidite pitchima?...*), *spämmivad* (*Naad kõik spämmivad...*), *stalkima* (*stalkimas käisid v...*).

Teise uurimisküsimusega sooviti teada saada milliseid inglise keelel põhinevaid internetikeelendeid vestlustes kasutati.

Elideeritud häälikute või häälikuühenditega sõnu esines 25 korda. Enimkasutatavaks elideeritud häälikuühenditega sõnaks olid *oke* (*okey*) (4 korda) nt: *...võime raakida oke...*; *vanaema juurde oke...* Sõna *sorry* kirjapildis oli nii häälikute o ja r elideerimist, nt *sry* (3 korda), (*...Sry tegin syya...*; *...mitte raha sry...*) ja üksnes o ära jätmist (*srry*). Sõnast *please* puudusid kolmel juhul täishäälikud, nt: *...pls say yes...*; *... tule tagasi pls pls...* Veel esines internetikeelendeid nagu *tru* (*true*), *wat* (*what*), *tho* (*though*), *fck* (*fuck*), ja *ofc* (*of course*).

Akronüüme loendati 23. Enimkasutatavaks akronüümiks oli *rip* (*rest in peace*) (7 korda), nt: *...rip ära muretse...*; *...hahaaa väga rip...* Väljendist *never mind* tuletatud akronüümi *nvm* esinest tekstides kolmel korral, nt: *...nvm panin vuhiku vahele...* Ühekordset kasutust leidsid akronüümid nagu *omgosh*, *omg* (*Oh my God*), *cd* (*compact disc*), *lol* (*laughing out loud*), *yolo* (*you only live once*).

Muude inglise keelendite alla grupeeriti tekstidest leitud ortograafilised lihtsustused ja nimed, näiteks *thats* (*...aa okei thats cute tho...*), *gets* (*...and gets nothing...*), *cmon* (*...cmon õe lõpetamisele ikka tuleb...*), *dno* (*...Dno aga 0 prolly okei...*), *dont* (*...I DONT EVEN KNOW...*), *ofcourse* (*...No ofcourse et tulen...*), *ohwell* (*...oleks võinud but ohwell...*) ning nimed nagu *sportsdirectis*, *snapchat*, *insta*, *instagram*.

Arutelu

Alates 1991. aasta taasiseseisvumisest on Eesti liikunud üha enam sotsiaalselt ja poliitiliselt liberaalsema ühiskonna suunas. Senini tugevalt Venemaa kultuurimõjude all olnud riik, on järkjärgult hakanud üle võtma läänemaailma väärtusi, järgides eelkõige anglo-ameerika kultuuri eeskujuga (Liiv & Laasi, 2006). Ühiskonna muutused kajastuvad eelkõige ja esmaselt keele leksikas. Sellest tulenevalt on suurenenud inglise keele mõju eesti keele sõnavarale, mida tõendab erinevate väljendite sulandumine eesti keelde (Liiv & Laasi, 2006). Inglise keele populaarsusest tingituna ongi viimaste kümnendite jooksul enamus eesti keelde laenatud sõnadest anglitsismid (Pedaja, 2006) ning sellele lisandub inglise keele tihe kasutussagedus üha globaliseerivas maailmas (Hausenberg, 2009). Inglise keelest eesti keelde laenamist käsitlevates teemades on täheldatud lahknevaid arvamusi, mis vanusegrupiti erinevad. Noorema põlvkonna puhul on laenud heaks kiidetud ja aktiivselt igapäevakeelde kasutusse võetud, sest inglise keel on saavutanud prestiiži keele staatuse. Vanem põlvkond seevastu tundub rohkem mures olevat emakeele terviklikkuse säilitamise pärast (Liiv & Laasi, 2006).

Erinevad suhtluskeskkonnad (*Twitter, SnapChat, Instagram, Facebook Messenger* jm) on tänapäeva noortel kujunenud põhiliseks suhtlusvahendiks. Kuna tegemist on otsesuhtlusvõrgustikega, mõjutab internetisuhtlus konkreetselt keelt, mida sellises suhtluses kasutatakse, nt sõnade lühendamise aja kokkuhoiu tarbeks, kirjavahemärkida ära jätmine ja ohtrad kirjavead (Erelt. M. et al., 2007; Oja, 2010).

Uurimuse eesmärgiks oli välja selgitada, milliseid inglise keelest pärit sõnu ja milliseid tüüpilisi inglise keelel põhinevaid internetikeelendeid kasutavad oma sotsiaalmeedia suhtluses 6. klassi õpilased. Uuritud vestlustekstides moodustasid otsitavad sõnad alla kümnendiku kogu vestlustes kasutatud sõnadest. See annab tunnistust, et eeldatav inglise keelendite esinemissagedus sotsiaalmeediasuhtluses ei ole siiski nii silmapaistev kui arvata võiks (Hennoste, 2013; Kasik, 2014). Selle üheks põhjenduseks võib olla ka konkreetse valimi vanus – 12-13 aastased, kes on inglise keelt õppinud vaid 5 aastat. Esimestel aastatel keskendutakse keeleõppes baassõnavara arendamisele, mistõttu inglise keel ei ole jõudnud õpilaste maailmapildiga piisavalt assimileeruda.

Sali Tagliamonte (2016) uurimusest selgus, et kõige tihedamini kasutatakse netivestluses erinevaid akronüüme ja lühendeid. Käesolevas uurimuses esines kõige rohkem aga tsitaatsõnu. Selle peamiseks põhjuseks on ilmselt lähtekeel. Kui S. Tagliamonte uuringus oli valimiks Põhja- Ameerika noored, kes räägivad inglise keelt emakeelena, siis käsitletavas uuringu valim räägib inglise keelt võõrkeelena. Eriilmelisi lühendeid ja akronüüme on lihtsam

kasutada, kui omatakse laiemat sõnavara ja osatakse keeles paremini orienteeruda. Samal põhjusel on uuritud vestlustekstide levinuimaks sõnaliigiks tsitaatsõnad, st ei osata veel sõnu nii hästi kombineerida, mistõttu on lihtsam kasutada sõnu eraldi ja algupärases kirja-pildis.

Varasemate uuringute (Dzanic. M. et al., 2016; Valíková, 2016) põhjal võib arvata, et ingliskeelsetest laensõnadest suurem osa on eriilmelised lühendid. Et mõista vestluspartnerite vahel öeldut ja teha tekst lugeja jaoks arusaadavamaks, tuleb vestlus suuresti ümber kirjutada või parafraseerida. Sotsiaalmeediavestlustest arusaamiseks tuleb süveneda põhjalikumalt konteksti, sest vastasel juhul võib mõte minna kaduma ning inglise keelendeid on kerge segi ajada eesti keeles kasutusel oleva ja noortele omase slängiga (nt *yap*, mis pole vaste inglise keelsele jaatusele `yes`, vaid on eestikeelne ortograafiline lihtsustus sidesõnast `ja`).

Maire Raadik (2008) leiab, et ingliskeelsete sõnade mugandamine eesti keelde on järjest süvenev, kuid tihti ebavajalik nähtus. Vestlustekstidest leitud inglise keele kirja-pildil või hääldusel põhinevate muganduste seas esines enim erinevaid tervitusi. Selle põhjuseks võib olla interneti inglise keele kesksus kui ka üldise lääne kultuuri lähenemine eesti kultuurile ja keelte omavaheline põimumine (Hausenberg, 2009).

Kuna internetisuhtluses inimesed kirjutavad viisil nagu nad reaalses elus räägiksid, siis iseloomustab internetikeelt loobumine elementidest, millel pole teksti tähenduse mõistmise seisukohalt erilist tähtsust, mille üheks ilminguks on erinevate häälikute elideerimine. Näiteks analüüsitud vestlustes esinev väljend *sry* ja *pls* on sama arusaadavad ja kannavad endas sama mõtet, mis ingliskeelsed originaalvasted *sorry* ja *please*, mistõttu õpilased aja kokkuhoiu tarbeks need sõnad lühendatud kujul kirjutavad. Kuna suhtlus toimub noorte hulgas suure osas telefonides, millel puudub klaviatuur, säästab häälikute ära jätmine aega ja kiirendab kirjutamisprotsessi (Oja 2010). Aja kokkuhoidmise eesmärgil kasutatakse kirjutatud kõnes ka sõnade esitähedest koosnevaid lühendeid ehk akronüüme (Crystal, 2008). Vestlustekstides leitud ingliskeelsete akronüümide osakaal oli küll suhteliselt väike, kuid piisav tõestamiseks, et 6. klassi õpilased neid oma argisuhtlustes kasutavad. Akronüümide vähesuse võib tingida ka autori valik sõnade grupeerimiseks. Sõna *thx* loeti inglise keele kirja-pildil või hääldusel põhinevaks muganduseks, kuna inglise keelse sõna *thanks* lõpp kirjutatakse originaalis –ks mitte –x. Samas on S. Tagliamonte (2016) oma uurimuses grupeerinud sõna *thx* lühendite ja akronüümide hulka. Kuigi võiks eeldada, et sotsiaalmeediavestlustes on kiire teksti edastamise eesmärgil enimkasutatud esitähedete järjestamise meetod, mille puhul mitmesõnalised väljendid on lühendatud aja kokkuhoiu tarbeks, siis tulemustele toetudes esines ingliskeelseid akronüüme ja tähtede-häälikuühendite ära jätmisi oodatust vähem. Pigem leiab uurimistulemustele

tuginedes kinnitust, et väljenditele on antud laiem tähendus, mis ei ole tingimata põhjustatud ingliskeelsete sõnade polüseemilisusest, vaid kindla ühiskonnakihi, ehk noorte, omavahelises kõnepruugis levinud tähendusest, nt *rip* (*rest in peace*), mis tähendab „puhka rahu“, kuid analüüsitavates vestlustes on antud sellele pigem lohutav tähendus ebaõnnestumiste puhul.

Vestlustekstidest leiti ka hulk ebavajalikke inglise keele laene ehk pseudolaene, mis on asendatud eestikeelsete omasõnadega. Sellele on varasemalt viidanud ka Erelt, (2007). Näiteks vestluskatkes (...*see on niiaa edgy...*; ...*Ta on nii edgy...*; ...*Vot see on edgy...*) saaks ingliskeelse tsitaalaenu *edgy* asendada eestikeelse vastega nt kergesti ärrituv või närviline. Samuti saaks ingliskeelse muganduse *akward* (ingl. k *awkward*) väljendis ...*et suht akward siis...* asendada eestikeelse vastega piinlik. Pseudolaenude põhjuseks võib olla inglise keele keskne roll virtuaalmaailmas (Erelt. M. et al., 2007; Oja, 2010), st kasutatakse rohkem ingliskeelseid väljendeid, kuna keskkond oma olemuselt on peamiselt ingliskeelne. Ei saa olla kindel, et suulises igapäevasuhtluses, kus suhtluskeskkonnaks on eestikeelne keskkond, kasutaksid õpilased samal määral tarbetuid anglitsisme. Samas esines ka selliseid laene, mille puhul ingliskeelse sõna kasutamine on möödapääsmatu, kuna eesti keeles sellele sobiv vaste puudub või on võõrastav. Näiteks viimastel aastatel Eestis populaarsust kogunud spordiala *disc golf* (või *frisbee golf*) ei ole leidnud endale veel sobivat vastet eesti keeles. Otsetõlkes „plastaldriku golf“ või „ketasgolf“ ei ole keeleliselt mugav kasutada ja tekitab võõristust, mistõttu on kasutatud ingliskeelset sõna, mis leidis ka vestlustekstides korduvalt kasutust. Samuti on verbivormi *googeldama* kasutada mugavam ja tekitab vähem võõristust, kui Eesti Keele Instituudi keeleabi poolt eelistatud väljendid „Google otsingumootorit kasutama“ või „guugeldama“.

Hennoste (2013) sõnul on internetisuhtluses enim juurdunud väljendid, mida kasutatakse erinevates suhtlusolukordades väljendamaks heakskiitu ja halvakspanu; väljendid, mis on suunatud kaaslaste ja sündmuste karakteriseerimiseks. Seda kinnitasid ka uurimistulemused, kus taolisi sõnu, mis suhtlusolukorras väljendusid vestluspartneriga nõustumises (nt *okay, ok*) või oma arvamuse avaldamises kaaslaste või erinevate olukordade kohta (nt *fucking, fuck*) kasutati enim.

Internetisuhtluse valdkonnad on tavaliselt kitsalt piiritletud, seega on ka sealne sõnavara teemale iseloomulik ja sellega kooskõlas, kuid reaalselt mõjutavad keskkonda paljud erinevad faktorid, mistõttu sisaldab nimetatud suhtluskeskkond väga mitmekesist keelekasutust. (Crystal 2001). Antud uuringu põhjal võib kokkuvõtteks öelda, et inglise keelendite arv õpilaste omavahelises sotsiaalmeediavestluses eesti keelega võrreldes pole silmapaistvalt suur, kuid inglise keelendid on siiski eristatavad.

Töö kitsaskohad ja praktiline väärtus

Üheks uurimuse piiravaks teguriks võib pidada valimi vanust. 6. klassi õpilased ei ole üldjuhul sotsiaalmeediat kasutanud väga pikka aega, mille tõttu seal toimuv vestlus ei pruugi olla mõjutatud netikeelele omastest teguritest. Tulenevalt vanusest võib piiravaks teguriks olla ka õpilaste vähene inglise keele oskus. Samuti raskendas tulemuste analüüsimist esinenud sõnade grupeerimine, kuna ühte sõna võis määratleda mitmeti, nt sõna *thx* (võib liigitada nii akronüümi kui muganduse kategooriasse). Inglise keelendite jaotuse uurimistöö tarbeks koostas töö autor ise. Teadaolevalt ei ole Eestis põhjalikult uuritud inglise keelendite kasutamist noorukite sotsiaalmeediasuhtluses, mistõttu ei saa tulemusi võrrelda sarnaste uuringutega.

Vaatamata eespool loetletud kitsaskohtadele võiks käesolev töö olla ajendiks edasisteks põhjalikemateks uuringuteks noorte keelekasutusest ja inglise keele mõjutustest sotsiaalmeediasuhtlusele, uurides mitte ainult sõnu eraldi, vaid arvestades ka lausete sisu ja konteksti.

Tänu sõnad

Täna Järveküla Kooli õpilasi, kellele ei oleks see töö valmida saanud. Lisaks täna head kolleegi Kärt Kaseorg-Korbet toetuse ja abi eest töö kirjutamisel ning juhendaja Evi Saluveeri mõistva ja abivalmi suhtumise ning kannatliku meelega.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud käesoleva ise lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Baron, N., & Rich, L. (2011). Necessary smileys ja useless periods: redefining punctuation in electronically-mediated communication. *Visible Language*, 45, 45–67.
- Crystal, D. (2001). *Language and the Internet*. Külastatud aadressil http://medicine.kaums.ac.ir/uploadedfiles/files/language_and_%20the_internet.pdf
- Crystal, D. (2008). *2b or not 2b?* Külastatud aadressil <https://www.theguardian.com/books/2008/jul/05/saturdayreviewsfeatres.guardianreview>
- Crystal, D. (2008). Text message: Texting. *ELT Journal*, 61, 80–82.
- Dzanic, M., Hadziahmetovic-Jurida, S., Hanic, J., Jahic, A., & Pavlovic, T. (2016). Netspeak: Linguistic Properties and Aspects of Online Communication in Postponed Time. *Journal of Foreign Language Teaching and Applied Linguistics*, 3. Külastatud aadressil https://www.researchgate.net/publication/304400652_Netspeak_Linguistic_Properties_and_Aspects_of_Online_Communication_in_Postponed_Time
- Eesti Keele Instituut. *Keeleabi* (s.a.). Külastatud aadressil <http://keeleabi.eki.ee/index.php?leht=4&act=1>
- Ehala, M., & Tammemägi, A. (2012). Eesti õpilaste keelehoiakud 2011. aastal. *Keel ja Kirjandus*, 4.
- Erelt, M., Erelt, T., & Ross, K. (2007). *Eesti keele käsiraamat*. Külastatud aadressil <http://www.eki.ee/books/ekk09/index.php?p=6&p1=3>
- Erelt, T. (2000). Mida tahab keelekorraldus? *Oma Keel*, 1, 26.
- Erelt, T. (2007). *Terminiõpetus*. Külastatud aadressil <http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/24279/9789949117239.pdf?sequence=1>
- Erelt, T., Leemets, T., Mäearu, S., & Raadik, M. (2013). *Eesti Keele Instituut*. Külastatud aadressil <http://www.eki.ee/dict/qs/>
- Hadžiahmetoviü-Jurida, S. (2007). *Some distinctive lexical features of Netspeak*. Külastatud aadressil <https://hrcak.srce.hr/30739?lang=en>

- Hake, C., & Scanlon, J. (1999). *Wired Style: Principles of English Usage in the Digital Age*. New York: Broadway Books.
- Haridus- ja teadusministeerium (2009). *Võõrkeelte strateegia 2009–2015*. Külastatud aadressil https://www.hm.ee/sites/default/files/voorkeelte_strateegia.pdf
- Haridus- ja teadusministeerium (2017). *Eesti võõrkeelte strateegia 2009–2015 lõpparuanne*. Külastatud aadressil https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_voorkeelte_strateegia_2009-2017_lopparuanne.pdf
- Hausenberg, A.-R. (2009). Kuhu lähed, eesti keel? *Keel ja kirjandus*, 4.
- Hennoste, T. (2013). kuule ma eemale nüüd. *Sirp*, 50. Külastatud aadressil <http://www.sirp.ee/s1-artiklid/c9-sotsiaalia/2013-12-05-17-05-50/>
- Jõgi, A. (2014). *Inglise päritolu sõnad eesti keeles*. (2. trükk). Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Kasik, R. (2004). Muutuv meedia – muutuv keel. *Oma Keel*, 2, 8–9.
- Kirjasto, K. (2015). *Uued inglise laensõnad ja laentähendused Eesti õigus- ja haldustekstides*. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/46897/Kirjasto_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kukk, I. (2001). Kas elektrooniline õigekirjareform? *Oma Keel*, 2.
- Leemets, T. (2002). Mullivann, peenema nimega jaccusi. *Oma Keel*, 1, 41–44.
- Liiv, S., & Laasi, B. (2006). Attitudes Towards the Influence of the English Language on Estonian. *Journal of Baltic Studies*, 482–487.
- LIX räknaare (s.a.). Külastatud aadressil lix.se
- McMahon, A. (1999). *Understanding Language Change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oja, A. (2010). Sissevaateid internetisuhtlusesse. *Oma Keel*, 1.
- Pedaja, K. (2006). Kuidas uued laenuid eesti keeles kohanevad? *Oma Keel*, 2, 28–31.
- Raadik, M. (2008). *Võõrad võõrsõnad*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Raadik, M., & Leemets, T. (2012). *Sõnaga mõeldud mõte*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Statistikaamet (2017). Noore inimese päev. Külastatud aadressil

<https://blog.stat.ee/2017/08/11/noore-inimese-paev/>

Tagliamonte, S. (2016). So sick or so cool? The language of youth on the internet. *Language in Society*, 45.

Valíková, T. (2016). *Influence of the “netspeak” on modern Internet user’s language*.

Külastatud aadressil [https://theses.cz/id/a6hvp2/Valkov_-](https://theses.cz/id/a6hvp2/Valkov_-_Influence_of_the_net_speak_on_modern_internet_us.pdf)

[_Influence_of_the_net_speak_on_modern_internet_us.pdf](https://theses.cz/id/a6hvp2/Valkov_-_Influence_of_the_net_speak_on_modern_internet_us.pdf)

Lisa 1. Inglise keelendite esinemissagedused vestlustekstides

Tsitaatväljend	Esinemissagedus
Ok	16
Okay	11
fucking, for	6
the, and, fuck, why, bad, true, like	5
sorry, it, today, yes, is, what, you	4
hi, refund, bye, but, that, fun, when, awkward, to, edgy	3
them, then, this, are, not, nothing, your, you're, be, because, bitch, nice, wear, who, want, official, seriously, about, everyone, something, give, much, let's, music, follow, friend, credit, peace, say, can, christ, done, thanks	2
cute, repair, remove, reminded, says, sad, play, person, one, pussy, public, purchase, raped, really, receipt, real, ready, place, plans, power, unmute, yourself, wow, visit, vlog, wrong, wears, well, we, watch, whatever, with, would, windsurfing, wife, wasn't, wall, out, suck, subscribe, spotlight, spot, stationer, stuff, strangers, stop, sticking, short, together, they, than, throw, trust, try, teacher, hot, hipster, holy, indeed, insulting, irritates, invent, into, guess, guitar, gun, free, goods, greengrocer, good, here, hey, hallo, joke, apple, apply, appreciate, around, anymore, always, annoy, away, become, being, also, activity, actually, better, faithfully, fake, experience, exchange, expected, faulty, fine, fingering, celebrity, cancel, customer, complaint, comedy, cold, brilliant, both, dude, do, edit, defeat, delete, minor, money, my, myself, now, off, never, negro, keyboard, kick, know, knife, look, latest	1

Akronüüm	Esinemissagedus
Rip	7
Nvm	3
idk, btw, gif, fu	2
omgosh, omg, cd, lol, yolo	1

Elideeritud häälikuühendiga sõna	Esinemissagedus
Oke	6
Sry	4
pls, akward	3
srroy, tru	2
wat, tho, fck, fboy, ofc	1

Inglise keele kirjpildil või hääldusel põhinev mugandus	Esinemissagedus
Hei	7
Disci	6
Sup	4
Oki	3
thx, tnx, niceee, okeii, faking, fain, fakk	2
googelda, rushisin, perfecto, ookei, outfiti, pitchisid, pitchime, pitchis, plzzz, pliis, pitchima, pitchiks, unblokkis, youtubest, wuut, whaaaaattt, waat, tšatti, watttt, spämmavad, stalkimas, sorri, snapi, heihei, jess, jouks, jouuu, jouki, jou, fokin, aaaaokei, fakk, finito, blockin, blockis, denks, detectimine, mmkay, mkey, okeh, okayyyy, neeews, hoe bai	1

Muu (ortograafilised lihtsustused, nimed jm)	Esinemissagedus
sportsdirectis, snapchat, thats, insta, fuckedited, gets, bangbang, cmon, dno, dont, ofcourse, ohwell, instagram, nevermind, nithing	1

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina , Riho Timm, sünnikuupäev 6.04.1993

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
Inglise keelendid 6. klassi õpilaste sotsiaalmeediasuhtluses,
mille juhendaja on Evi Saluveer.
- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tallinnas, 7.01.2019